

شانءور مارائی

خاكسٲر گرم

ٲرجمهء مینو مشیری

مقدمه مترجم
با شاندر مارائی آشنا شوید
(۱۹۸۹-۱۹۰۰)

شاندر مارائی^۱، نویسنده مجارستانی قرن بیستم، در دهه ۱۹۳۰ به عنوان یکی از خلاق‌ترین رمان‌نویسان کشورش بلندآوازه شد. مارائی عمیقاً ضدفاشیست بود و پس از جنگ جهانی دوم به دلیل سلطه کمونیست‌ها و شرایط حاکم در کشورش که انتشار آثارش را امکان‌پذیر نمی‌کرد، در سال ۱۹۴۸ مجارستان را ترک گفت و نخست کوتاه‌مدت به ایتالیا و سپس بلندمدت و تا پایان عمر به ایالات متحده آمریکا رفت و هرگز به کشورش بازنگشت.

مارائی چندین دهه در تبعید خودخواسته‌اش گمنام ماند و آثارش که شامل شعر، ده‌ها رمان و چندین کتاب خاطرات می‌شود، ناشناخته باقی بود. ترجمه از زبان مجار متداول نبود و هنوز هم نیست.

سرانجام در سال ۲۰۰۱ رمان خاکسترگرم^۲ که بار اول در سال ۱۹۴۲ در بوداپست به انتشار رسید، به انگلیسی ترجمه و منتشر شد و در اندک

1. Sandor Marai

2. Embers

زمان توجه منتقدان صاحب نام انگلیسی زبان را جلب کرد و در میان ده اثر پرفروش ادبیات انگلیسی زبان جا خوش کرد.

منتقد ادبی بانفوذ روزنامه تایمز^۱ چاپ لندن آن را «یک رمان باشکوه با داستانی مسحورکننده و پرشور» توصیف کرد. دیلی تلگراف^۲ آن را «عالی، شگفت آور و بی اندازه تأثیرگذار» خواند. روزنامه آبرور^۳ لندن آن را «خارق العاده، مرثیه ماند، تاریک، آهنگین و جذاب» نامید. ایونینگ استاندارد^۴ درباره آن نوشت «یک شاهکار... خواندن نوشتاری چنین خارق العاده و مبهوت کننده، شورانگیز است.» منتقد سکا تسمن^۵ گفت: «به غایت حیرت آور. یک رمان استثنایی و زیبا.» و سانندی تلگراف^۶: «یکی از آن رمان هایی که مدت ها در خاطره می ماند. یک اثر برجسته.»

در ده سال گذشته، این رمان و آثار دیگری از شانودور مارائی، گذشته از زبان انگلیسی، به زبان های فرانسوی، کاتالان، ایتالیایی، آلمانی، اسپانیایی، پرتغالی، ایسلندی، کره ای و برخی زبان های دیگر ترجمه شده اند و آثار مارائی پس از مرگش از پرفروش ترین کتاب های قرن بیست و یکم بوده اند، و مهم تر این که اکنون آثار او در جایگاه به حق و والای خود به عنوان بهترین آثار قرن بیستم قرار گرفته اند.

مارائی در جوانی به فرانکفورت، برلن و پاریس سفر کرد و مدتی در این شهرها زیست؛ زمانی به فکر افتاد آثارش را به زبان آلمانی بنویسد، اما سرانجام این کار را نکرد و تمام آثارش به زبان مادری نوشته شدند. او از نخستین کسانی بود که آثار کافکا را مورد نقد قرار داد.

نثر مارائی در رمان خاکستر گرم نثری صریح و دقیق و موشکافانه و

1. *London Times*
3. *Observer*
5. *Scotsman*

2. *Daily Telegraph*
4. *Evening Standard*
6. *Sunday Telegraph*

رنالیست است. پیرنگ داستان که درباره یک مثلث عشقی است تازگی ندارد و بهانه ای بیش نیست. آنچه رمان را متمایز می کند جسارت نویسنده در ساختار تجربی اثر است، آن هم ده ها سال پیش از میلان کوندرا و نویسندگان هم نسل او. نویسنده فراسوی پیرنگ کلیشه ای داستان می رود و به آن بعدی فلسفی و روان شناختی می دهد؛ زیرا رمان در واقع درباره وسواس فکری، تحقیق و کاوش درباره تنهایی انسان، غم، و سرانجام با رسیدن به کمال پختگی، پذیرفتن یک درام روانی است.

ما در ایران تاکنون با دو نویسنده مهم مجارستانی که برخی از آثارشان به فارسی ترجمه شده اند، آشنایی داشته ایم: جرج لوكاچ^۱ (۱۸۸۵-۱۹۷۱) و آرتور کوستلر^۲ (۱۹۰۵-۱۹۸۳) و به ویژه رمان معروف کوستلر، تاریکی در نیمروز^۳ (۱۹۴۰). اکنون با نویسنده توانمند و برجسته دیگری از مجارستان به نام شانودور مارائی با این ترجمه از رمان شگفت انگیزش خاکستر گرم آشنا شوید.

شانودور مارائی در سال ۱۹۸۹ در سن دیه گو^۴، کالیفرنیا، با شلیک گلوله ای به مغزش به زندگی خاتمه داد.

مینو مشیری

1. George Lukacs (1885-1971)
2. Arthur Koestler (1905-1971)
3. *Darkness at Noon* (1940)
4. San Diego, California